

Kaina metams 15 lt., pusmečiui 8 lt., 1 mėn. 1 lt. 50
Kareiviams per pusę pigiau. Užsieny metams 25 lt.
Atskiras numeris 30 centų visiems.

Skelbimai: petito eilutė 40 c., prieš tekstą dvigubai.
Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės Aikštė.

45 (389) nr.

Kaunas, 1926. m. lapkričio m. 3—9. d.

VIII. metal.

Kareivių bibliotekų vadovėlio reikalu.

Čekoslovakai nuo pirminių dienų savo kariuomenės steigimo atkreipė didelį dėmesį į kareivių bibliotekas, į jų skleidimą ir tobulinimą. Ir čekoslovakai pasiekė šioje srityje aukšto laipsnio, pavyzdinčiai sutvarkę bibliotekas. Tam daug padėjo specialiuose kursuose paruošti karininkų — švietėjų bei bibliotekorių kadrai, o dar daugiau geras, pilnas turiniu ir trumpas dydžiu bibliotekoms vesti vadovėlis (Správa vojenskych knihoven a čitalen. Praha, 1922.). Iš jo naudanga paduoti keletą ištraukų iš įžangos.

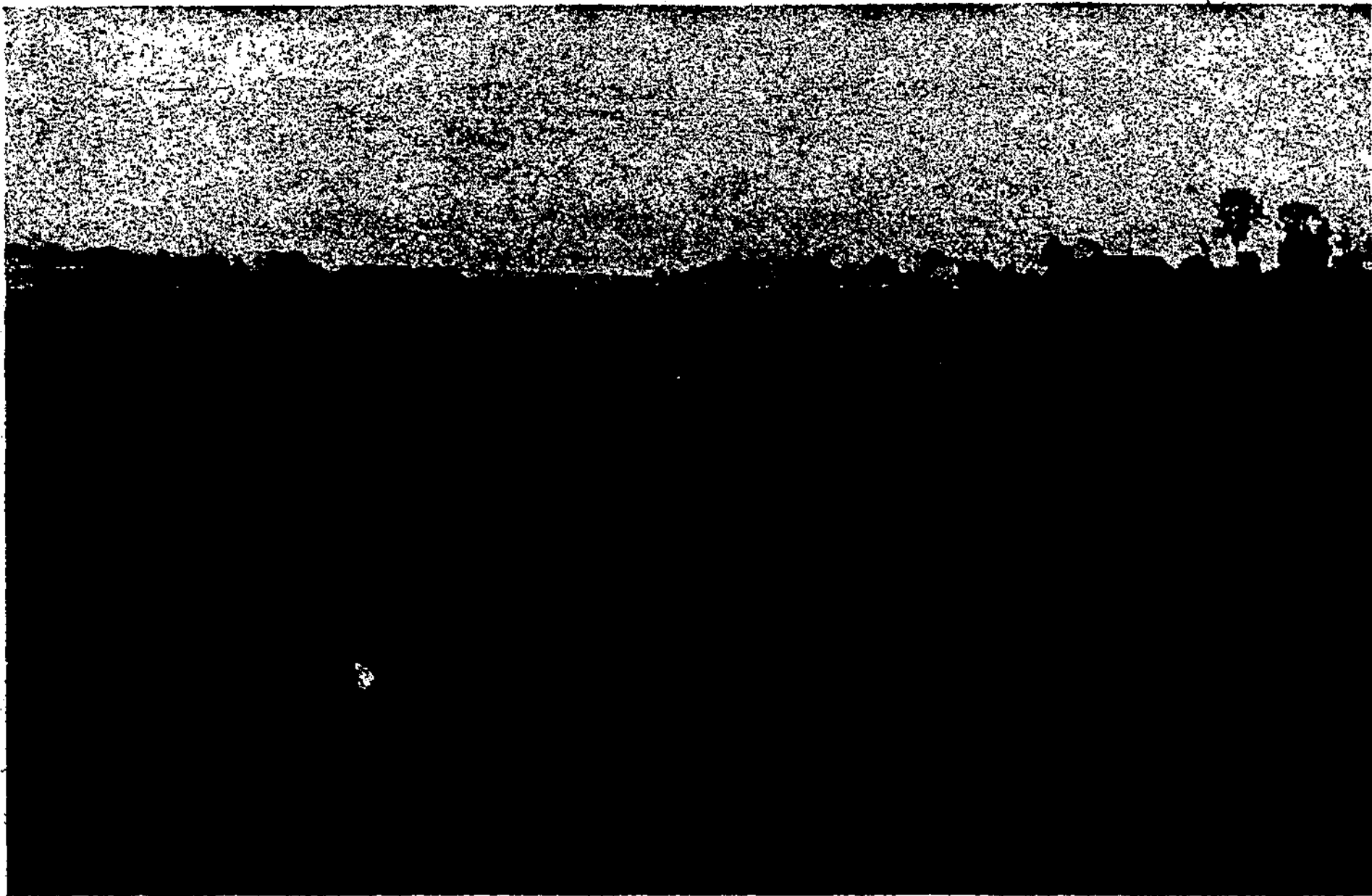
Tarnyba kariuomenėje neturi kliudyti jauniems vyrams toliau mokytis tobulinti savo protą, valią ir jausmus. Šiuo atveju skaitymas yra vienas reikalingiausių priemonių dvasios reikalavimams tenkinti. Iš knygos skaitytojas sužino naujų dalykų, knyga jam padeda pasaulį pažinti. Knyga užtat turi būti kiekvienam kariui kasdieninis sielos maistas ir gyvenimo parama.

Mokslo knygos supažindina mus su mokslo šakomis, mokina kas yra pasaulis ir kaip jis surėdytas. Tokių knygų skaitymas papildo mokytojo ir mokyklos

darbą. Iš eilėraščių ir apysakų (poezijos ir beletristikos) skaitytojas semia maistą savo jausmams, maitina savo širdį. Kiekvienas skaitytojas privalo pažinti ne tik savo tautos literatūrą, bet pasiskaityti geriausiųjų rašytojų (klasikų), būti apsipažinusių ir su pasaulinės literatūros raštais.

Ne be pagrindo vienas rašytojas prilygino biblio-

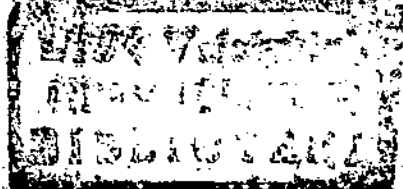
teką didžiulei mokyklai, kurioje dabar šeiminkauja daugybė įvairių įvairiausių mokytojų. Tačiau tik gera mokykla išauklėja geras žmones. O gera mokykla visuomet yra tvarkinga. Tokia mokykla ir turi būti biblioteka. Kareivių bibliotekoms nereikalinga laikyti knygų abejotino turinio,

A. a. kareivio Povilo Lukšio žuvimo vieta (apvesta trikampi).

kurios, sakysime, neigiamai galėtų veikti skaitytojo fantaziją (pornografiškieji ir kriminaliniai romanai), o juo labiau negalima laikyti kareivių bibliotekose priešvalstybinių ir kenksmingų kariuomenei raštų.

Bibliotekoriaus pareiga užtat ne tik tvarkyti knygas lentynose ir registruoti jų apyvartą, bet jam reikia ir tikru patarėju būti. Jis turi pasakyti atsargiam, labai dažnai visai nenusimanančiam skaitytojui kareiviui,

kurios knygos būtų jam naudinga skaityti, parinkti jas ir pamokinti, kaip reikia knygą saugoti, su ja apseiti. Netiek svarbu yra skaityti daug knygų, kita svarbu, kad ir nedaug, bet perskaityti gerų ir naudingų knygų. Maža perskaityti knygą, ją reikia dar suprasti. O kad suprastume knygą, turime skaityti ją iš lėto. Knygos ar rašytojai, kurie mums labiau patiko arba daugiau mums patarnavo, ilgainiui turi būt iš naujo skaitomi.

Kariuomenė negali nežinoti, kas dedasi visuomenės gyvenime. O tai atvaizduoja laikraščiai, kurie yra visos visuomenės atbalsis. Skaityklose dėl to privalo būti laikraščių. Bet čia reikia pratinti kareivį, kad jis nesektų akiai ką rašo laikraštis, imti visa neapsvarstęs, jis turi mokėti skaityti kritiškai, skirti tiesą nuo melo".

Tokias gaires pastatė čekoslovakai savo kareivių bibliotekoms, tokioje kryptyje mokami jų bibliotekoriai kursuose. Turime pasakyti, kad mums jų nurodymai pilnai priimtini ir sektini.

Reikėtų juos dėti ir mūsų kareivių bibliotekoms vesti vadovėlio pagrindan. To vadovėlio trūksta mums. Senai išleista brošiūrėlė „Kaip vesti knygynėlis“ (1920. m. 4 pus. pirmiau išspausdinta „Kar. Žodyje“ tų pačių metų 191 — 192. pusl.) prasta, ji duoda tik elementarinį supratimą apie bibliotekų organizaciją. Kas buvo gera 1920. m. „knygynėliams“ iš 200—300 tomų, dabar mūsų bibliotekoms jau netinka. Netinka taip pat ir Ladewig'o „Mažas knygynas“. Mat, kariuomenės bibliotekos artimai surištos su liaudies, viešomis bibliotekomis, bet turi daug ir savotiškumų, kurie reikalingi atskiro vadovėlio, specialės knygos.

Kareivių bibliotekoms vesti vadovėlio reikalą senai suprato ir juo susirūpino Karo mokslo draugijos

bibliotekų bei bibliografijos sekcija. Jos darbų programoje tiek 1924-25, tiek 1925-26. metams buvo nustatyta šį vadovėlį pagaminti. Bet, deja, sekcijoje buvo per tą visą laiką tik vienas II. bibliotekorius ir visi sekcijos rūpesčiai buvo atkreipti į karininkų bibliotekas, jų tvarkymą. Vadovėlis karininkų bibliotekoms išėjo 1924. m.

Bet dėl vadovėlio susatymo tenka pasakyti porą žodžių. Praktika, gyvenimas rodo, kad geriau pavesti panašų darbą atlikti vienam žmogui. Išėina greičiau ir žmonės mažiau gaišina laiko komisijose, kuriose vistiek už visus dirba vienas žmogus. Taigi ir šią knygutę vertėtų užsakyti, kad sudarytų vienas žmogus.

Reikalingas perspėjimas: vadovėlyje be techniškosios dalies (kaip tvarkyti biblioteką) turi būti ir bendroji, švietimo darbo dalis. Qi bibliotekos yra tik tam tikra priemonė bendrame suaugusių žmonių — kareivių švietime. Tai būtinas reikalas nurodyti bibliotekos vietą kitų švietimo priemonių tarpe.

Kalbėti apie vadovėlio reikalingumą netenka. Tenka tik pasigailėti, kad jisai per vėlai bus išleistas. Per 1919 — 1926. m. mūsų kareivių skaitytojų interesai ir norai žuvo nesurašyti, nesuvesti, neišversti į aišką statistiką, skaitmenų kalbą. O tas trūkumas kliudo ir labai kliudo bendrai mūsų kareivių bibliotekų organizacijai.

K-Is, A.

Arba šlandien žūti, arba rytoj Vievj šautuvus valyti.

A. a. eil. Andrius Makarevičius, 1. rūš. 1. laip. Vyties kryžiaus 27. nr. karžygy, 1919. IV. 8. mirtinai sužeistas kautynėse su bolševikais ties Strošūnais I.

Lietuvos gyvenimas.

— **Savanoriai.** *Suvažiavimas Šiauliuose.* Spalių m. 24. d. suvažiavo į Šiaulius 183 savanoriai svarstyti savanorių organizacijos kūrimo reikalą.

Pirmučiausia suvažiavimas, išsirikiavęs ir lydintas karo orkestro, nuėjo į vietos kapines pagerbti ten palaidotus karžygius, žuvusius dėl tėvynės kovoj su vokiečiais, bermontininkais ir kitais Lietuvos priešininkais. Ant karžygių kapo uždėjo vainiką.

Grįžę iš kapinių, Liaudies namų salėj pradėjo posėdį. P. Lozoraitis pirmučiausia savo kalboj išdėstė savanorių sąjungos steigimo reikalą ir jos uždavinius. Tarp kitko priminė, kad sąjungos uždavinys visas tautiškai ir valstybiškai nusistačiusias pajėgas spiesti ir stiprinti tolimesnei kovai dėl tautos idealų — pirmoj eilėj Vilniaus atvadavimo. Po jo kalbėjo dar keltas savanorių, pabrėždami panašias p. Lozoraičiui mintis ir reikalaujanti, kad organizacija būtų nepolitinė.

Į Šiaulių apskr. savanorių komitetą išrinkti 5 nariai: Kurkauskas, Putvinskas, Poškus, Purvis ir Tamošaitis Nutarta pasveikinti Respublikos Prezidentą, Lietuvos kariuomenę, vyriausybę, Šaulių sąjungą ir skautus.

Šiaulių apskr. savanorių suvažiavimas savo pasveikinimą kariuomenei prisiuntė per krašto apsaugos ministerį. Pasveikinimo turinys šioks: „Lietuvos kariuomenės Šiaulių apskr. savanoriai, susirinkę 1926. m. spalių m. 24. d. Šiauliuose savo reikalams aptarti, sveikina garbingą Lietuvos kariuomenę, pono krašto apsaugos ministerio asmeny, linkėdami jai sėkmingai dirbti ir lavintis, kad, reikalui atėjus, sėkmingai, bendromis jėgomis galėtumėm apginti mūsų tėvynės nepriklausomybę ir laisvę. Suvažiavimo pirmininkas V. Kurkauskas, sekretorius A. Senbergas“.

Po pasveikinimų dar keliems savanoriams išsitarus apie jų opiausius šių dienų reikalus, suvažiavimas baigėsi tautos himnu.

— *Telšiuose* savanorių suvažiavimai įvyko spalių m. 5. d. ir 18. d. Per pastarąjį išrinkta laikina savanorių valdyba, kurion pateko: Rimdžius, Norkus ir Bagdonas.

— *Vilkaviškyje* savanorių suvažiavimas įvyko spalių m. 24. d. Į suvažiavimą atvyko apie 250 žmonių.

Suvažiavimą atidarius ir pagiedojus tautos himną, visi suvažiavimo dalyviai, orkestro lydinti, nuėjo aplankyti nepriklausomybės atnininimui pastatytą paminklą. Čia Andriuškevičius laikė prakalbą.

Grįžus atgal, įvairios organizacijos pasveikino susirinkimą.

Organizacinis komitetas išrinktas iš Giedrio, Andriuškevičiaus, Aušrotos, Kizlaičio ir Guogos, ir kandidatų: Česnos ir Bindoko.

— *Suvalkiečiai pasveikino kariuomenę.* Marijampolės, Vilkaviškio ir Seinų apskr. savanorių suvažiavimas prisiuntė per Vyriausijį Štabą pasveikinimą kariuomenei. Jo turinys šioks: „Gerbiamoji Lietuvos Kariuomenė! Išsiblaškę po visus Lietuvos kampus mes tačiau dvasioje visuomet esame su jumis. Budėjimas Lietuvos nepriklausomybės sargyboje yra aukščiausias mūsų tikslas, valio mūsų nepriklausomybės laidas, mūsų kariuomenė. Marijampolės, Vilkaviškio ir Seinų apskr. savanorių suvažiavimas.“

— **Okupuotoji Lietuva.** *Dvarininkai bruzda.* Vilniuj įvyko vietos dvarininkų suvažiavimas, kurio dalis buvusi slapta. Tarp kitko tarėsi apie Pilsudskio rėmimą ir monarchijos paskelbimą Lenkijoje. Be to, svarstė, kaip reiktų kovoti su gudų organizacija „Hromada“, kuri grėsia lenkams, ypač dvarininkams.

— *Blogas derlius.* Šiomet derlius Vilniaus krašte net per pusę menkesnis, negu pernai. Badas žiūri biednuomenei į akis.

— *Banditizmas plečiasi.* Pastaruoju laiku Vilniaus krašte padažnėjo užpuolimai, ypač puola moteris.

Nesenai buvo užpultas keleivių traukinys, ėjęs iš Vileikos į Vilnių.

Įvairios žinios. Perkelta stotis. Šiaulių Tauragės geležinkelio ruožo stotis Pagryžuvis perkelta į nuolatinę vietą ties Tytuvėnų vieškeliu ir nuo lapkričio m. 1 d. vadinasi Tytuvėnai.

— *Avimsauginti draugija.* Susiorganizavo avims auginti Lietuvoj draugija, kurios tikslas skatinti Lietuvoj avių auginimą ir t. t.

— *Lenkai žvalgosi.* Spalių m. 20. d. lenkų aeroplanas skraidė ant Marciniškių lauko (ties Giedraičiais) ir buvo nutūpęs.

Spalių m. 12. d. lietuvių pasienio policija apšaudė lenkų aeroplaną, lėkusių šiapus demarkacijos linijos netoli Budviečių kaimo. Aeroplanas buvo atlėkęs nuo Druskininkų.

— *Derybose su Sovietais* dėl ekonominių sutarčių sudarytos trys komisijos, būtent: 1) prekybos sutarties, 2) tranzito transporto ir 3) juridinė redakcinė.

Be to, mūsų atstovas p. Baltrušaitis, atskirų žinovų padedamas, rūpinasi susižinojęs su atitinkamų Sovietų organų atstovais, atvesti prie įvykdymo tų taikos sutarties punktų, kurie dėl įvairių priežasčių ligi šiol dar neįvykdyti iš Sovietų pusės, k. t. miškų koncesija, indėliai, Lietuvos metrikos ir kitų kultūros turtų gražinimas ir tt.

— *Lietuviškas kinas.* Nesenai įsisteigė nauja Lietuvos kino filmų agentūra „Liefilm“, kuri nusistačiusi nutraukti žymesnius Lietuvos gyvenimo atsitikimus ir rodyti juos Lietuvoj ir užsieniuose.

Spalių m. 28. d. Kaune, „Rekordo“ salėj, įvyko minėtos filmos pirmas mėginamasis demonstravimas, kuriame parodė iš mūsų Respublikos Prezidento gyvenimo ir dar-

bu, V. Žemės Okio Parodą Šiauliuose, P. Vileišio laidotuves ir kt.

Kėdainių miestas.

Kėdainių įgula.

Kur šiandieną stovi Kėdainiai vieta bent keliais metrais žemesnė. Spėjama, kad ledynams nutirpus, čia be abejo būta didelio ežero, kuris, tur būt, greit ištekėjo dabartiniu Nevėžio kloniu į Nemuną. Taigi, kur šiandieną yra daugiau, negu 7000 žmonių gyvenamas

miestas, kadaisia buvo ežero dugnas. Paskum ten būta žvejų sodžiaus.

Kėdainių miesto įsteigimo metai beveik nežinomi. Senuose raštuose randame, kad Kėdainių pilį pastatė kryžiuočiai, kai trumpam laikui buvo užgrobę Žemaičius.

Leonas Vitkauskas.

Kareiviams.

Kareiviai — broeliai, didvyriai „pilkieji“,
Jūs ateitį kuriat Tėvynei vargais,
Jūs kelią pastojat plėšikams pirmieji,
Jų pyktį malšinat mirtingais ginklais.

Jūs mirtį pažįstat geriausiai iš veido,
Nebijote stoti prieš ją jūs drąsiai,
Sunkiausiu laiku jūs' dvasia neapleidžia —
Jūs žengiat per laukus mirtingus stačiai.

Didvyriai „pilkieji“! Akies nevilioja
Jūs' išvaizda rūbų pilkų, paprastų,
Bet drąsą įveikti kas jūsų valioja,
Kuriam gi plėšikui nerodot kapų?..

Jūs, broliai — kareiviai, Tautos atgimimą
Palaikote savo tvirtąja jėga,
Jūs laikot senovės garsios atminimą:
„Tėvynė brangi mūsų per amžius laisva!“.

Kaip sužvanga ginklai ir ugnys lakioja, —
Pakyla didvyrio — kareivio dvasia,

Ir priešus piktus galingai persekioja,
Bet skaito juos broliais po kovų pikčia.

Jūs norite grįšti prie darbo artojo,
Bet priešas Tėvynę be jūsų pavergs,
Juk kas to ligšiol dar nesužinojo —
Kad, priešams užplūdus, varguos' žmonės verks?..

Jūs norite kurti gyvenimo laimę,
Jūs norite būti tik vyrais, tėvais,
Bet jūsų gimtinei užslinko nelaimė —
Plėšikai jos siekia gelžiniais nagais, —

Atremsit juos, vyrai, tvirtai!..
1921. m.

Pavojus.

Rytuose iš lėto aušo skaiščioji aušrelė. Padangė jau sužibėjo pilka balsgana šviesa, tačiau Dzūkijos kalvuotuose laukuose vis dar buvo tamsu. Nyko nakties tamsa, netoli, tarp šlamančių medžių, kažkur pelėda klykė, dejavo. Brėkstančioji dienos šviesa teikė kariams ramumo ir pasitikėjimo. Apkasuose, vieni budėjo savo vie-

Jogailaičiams Lietuvoj viešpataujant Kėdainiai buvo garsiuju didikų Kiškių nuosavybė. Vienas, šios giminės paskutinis šulas, didikas Jonas suteikė tam miestui savivaldybės teises, o karalius Zigmuntas III. tai patvirtino. 17. šimtmetį (1614. m.), Kėdainiai atatenka kitų Lietuvos didikų Radvilų žinion. Jie yra buvę dideli protestantų globėjai. Protestantai yra taip pat krikščionys, bet jų tikėjimas skiriasi nuo katalikų tikėjimo. Protestantizmą įkūrė Liuteris, todėl jo mokslo šalininkai dažnai liuteronais ar protestantais vadinami. Protestantų vadas Lietuvoje buvo aukščiausias Lietuvos valdininkas — Vilniaus karvedys ir kancleris Mykolas Radvila Juodasis, kuris turėjo didelį karaliaus Žigmanto Augusto pasitikėjimą. Todėl Kėdainiai, Radvilų nuosavybė, ir tapo reformatų centras Lietuvoj. Kėdainių miestas savo tikėjimo pakankumu pasižymi net pasaulinėje istorijoje: kai protestantai buvo visoje Europoje persekiojami, Kėdainiuose jie galėjo laisvai gyventi. Kristupas Radvila pradėjo protestantams bažnyčią mūryti, bet tą darbą jau baigė jo sūnus Janušas. Toji bažnyčia stovi ir dabar, ji turi keturius bokštus, penktąjį griaustinis sudegino. Jos rūsyje yra Janušo, Kristupo ir jų tėvo Baguslavo karstai. Baguslavas Radvila guli kunigaikščio drabužiuose su perskelta galva, mat jo tarnas jį nukovė.

Kristupas Radvila įsteigė čia mokyklą, prie kurios buvo labai tais laikais turtinga biblioteka ir spaustuvė, kurioje buvo spausdinamos ir lietuviškos knygos. Buvo čia jau ir popieriaus dirbtuvė, kurioje dirbo gerą popierių.

Janušas Radvila pirmas svajojo ir apie atsiskyrimą nuo lenkų. Savo laiku jis yra pasakęs šiuos žodžius: „Ateis laikas, kada lenkai neras durų: pro langus juos išmėtysime“. Jis su kitais Lietuvos didikais 1665. m. su Švedų karaliumi Karoliu Gustavu yra surašęs sutartį apie tai, kad lietuviai prisidės prie švedų, jei pastarieji padės lietuviams atsiskirti nuo lenkų.

Karių 1927. m. kalendorių dabins ir šio didvyrio portretas.

Iš Radvilų Kėdainiai atateko grovų Čiapskių nuosavybėn. Po 1863. m. sukilimo Kėdainiai rusų valdžios konfiskuojami ir vėliau dovanojami Krimo kompanijos dalyviui grovui generolui Toflebeniui, kuris yra įtaisęs gražų parką ir pastatęs gražius rūmus. Dabar tuose rūmuose yra mokytojų seminarija.

Ne svetimi Kėdainiams buvo ir kryžiuočiai su jų užpuolimais. Vietos padavimais jie jau apie 1403. m. pastatė čia mūro bažnyčią, kuri ir dabar tebestovi. Bet išviję kryžiuočius žemaičiai vėl bažnyčioje pastatė Perkūno stovylą. Be to, 1704. m. Kėdainius per Švedų karą buvo apgulę ir švedų generolas Levengauptas. Tiek žinučių iš senovės laikų apie Kėdainius. Jie nėra mums svetimi ir mūsų atgimimo kovose.

Bolševikai, norėdami paimti Kauną, artinosi prie jo iš visų pusių. Jie buvo jau įsiveržę į Lietuvos gilumą ir mėgino užimti Kėdainius, bet 1919. m. vasario m. 8. d. mūsų jaunutė kariuomenė juos sukulė ties Šėta ir atstūmė nuo Kėdainių. Tą dieną žuvo mūsų pirmas Lietuvos kariuomenės prie Taučiūnų kaimo, apie tris ir pusę klm. į rytų pietus nuo Kėdainių, Kėdainių komendantūros kareivis Povylas Lukšys. Jo žuvimo vieta apkasta trikampi (tai buvo mūsų savanorių ženklas, kurį jie nešiodavo ant rankovės) ir pastatytas laikinas pilkas kryžius. Tos vietos ir kryžiaus atvaizdas yra įdėtas šio „Kario“ nr. 1. pusl.

Kėdainiuose stovėjo daug įvairių mūsų kariuomenės dalių, bet nuo 1923. m. ten nuolat stovi artilerijos pulkas. Kareivinės, kuriose jis stovi, buvo 1710. m. vienuolių, karmelitais vadinamų, išmūrytos, o toliau rusų paverstos į kareivines; jose prieš karą buvo rusų artilerija.

Savaimingoj Lietuvoj Kėdainių miestas yra Kėdainių apskrities miestas. Tos apskrities dabartinis bendras plotas yra 243,682 ha su 107,492 gyventojais.

Apskirtyje yra: girių 13,5%, pušų 469 ha, eglių 12070 ha, beržų 4866 ha, epušių (drebulių) 9356 ha, juodalksnių 1426 ha ir ažuolų 463 ha. Dirva ten pirmos ir antros rūšies.

Pramonė 6. visos Lietuvos vietoj.

Apskirtyje yra 13 valsčių: Ariogalos, Baisogalos, Dotnavos, Grinkiškio, Gudžiūnų, Josvainių, Kėdainių, Krakų, Pašušvio, Pernaravos, Surviliškių, Šėtos ir Žemių.

Pro Kėdainius teka Nevėžio upė ir eina Šiaulių — Kaišiadorių — Vilniaus platusis geležinkelis ir gražus Kauno — Kėdainių plentas.

Tiek trumpai suglaudus apie Kėdainius.

Brks.

Bijokite trijų nelaimių: Dievo rūstybės, tėvynės išdavimo ir moters meilės. *Kantas.*

tose su užtaisytais šautuvais, kiti susirietę, susiglaudę, kad būtų šilčiau, snaudė apkaso dugne. Kuopos viršila, slankiodamas po apkasus tarp kareivių, barėsi ir tildė knarkiančius.

— Klausyk, Juodaiti, ko taip knarki, argi čia vieta knarkti!

Pabudęs Juodaitis stengėsi suprasti, už ką jį bara, bet brėkstančioje šviesoje pažinęs tuos pačius laukus, kur dar vakar visą dieną kovėsi, vėl atsigulė ir užmigo.

Aplink, tarp šlamančių medžių, netoli pasirodė kažkokie šešėliai. Sargybinis krūptelėjo, su atydzia įbėdė akis. Pažinęs priešą, atsigrįžęs norėjo sušukti saviesiems, bet kad būtų greičiau šovė.

Akimirksny visi pabudo ir bematant sustojo pasirengę ir mirčiai, ir nugalėjimui. Visi sagstėsi, čiupinėjo šovinius, ar jie pilni.

— Kas šovė? — Paklausė atbėgęs leitenantas Alekna.

— Aš, tamsta vade, lenkai pasirodė už tų krūmokščių, visai netoli.

Staiga netoli sutratėjo šautuvų ugnis. Tuojaus atsiliopė ir toks pat tratėjimas iš mūsų apkasų. Dar neišaušus prasidėjo šaudymas. Pakilę iš miego, nega-

lėjo dar atsipeikėti, tačiau visuomet ramus būrininkas Rimša, šaltu įtikinančiu balsu, liepė paimti šautuvus ir užtaisyti.

Pats, tyčia, kad nuramintų kitus, iškišęs galvą ramiai dairėsi ir rodė kur šaudyti.

Lenkų, matomai, buvo daug, nes jie supo iš abiejų pusių. Mūsiškiai šaudė retai, neskubėdami, nes šovinių buvo ne per daugiausia, o gauti nebuvo iš kur, nes lenkai apsupo iš visų pusių. Be šovinių bus blogai. Lenkai nedidelį lietuvių būrį baisiai šaudė. Pavieniais medžiais apsupta kalva dulkėjo nuo kulky. Kai kada patrankų sviediniai išskeldavo juodos žemės stulpą, drebino apylinkę. Lietuviai retai jau šaudė, nes paskutinius šovinius aikvojo.

Leitenantas Alekna rūščiai dairėsi, nes šoviniams pasibaigus bus striukai. Akis jo krito į netoli, juodojantį Pagalių kaimą, palikęs savo būrį būrininkui, pasiėmęs, drąsiausius kareivius, Remeiką ir Paičių, leidosi į tą kaimą, kur gyveno lenkų neapkenčią dzūkai. Bėgo. Kulkos cypė, tačiau nė vienai nepasisekė bėgančiųjų paguldyti. Atbėgę kaiman, dingo pirmojoje grįtelėj. Rado senutę su vaikeliu ant grindų už pečiaus atsigulusius ir jauną dar vyrą nusigandusį, užpečkin įlindusį.

A. a. kun. Juozas Žebrius.

Š. m. „Karlo“ 25. nr. jau rašėme, kad mums žinomo pirmojo karo statuto lietuvių kalba autorius yra kun. Juozas Žebrius. Nors ir labai trumpai, bet susipažinkime su jo gyvenimu.

Kun. J. Žebrius gimė 1860. m. vasario m. 16. d. pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Jo gimimo vieta įvairiai nusakoma. Amerikoje išleistoje knygutėje „A. a. kun. Juozas Žebrius“ randame, kad jis gimęs Palainių kaime, Šiaulių apskr., gi kpt. V. Jonuškos surinktomis žiniomis — Palaukių kaime, Subačiaus val., Panevėžio apskr.

Velionis mokėsi Šiaulių gimnazijoje ir Kauno kunigų seminarijoje. 1884. m. lapkričio m. 24 d. įšventintas į kunigus ir paskirtas kamendoriumi į Akmenę (Šiaulių ap.), kur ir buvo 9 metus. Iš pirmų savo kunigavimo dienų, kun. Žebrius pasižymėjo šviesiu protu. Buvo ne tik geras pamokslininkas, bet drauge ir uolus visuomenės veikėjas, patriotas. Platino blaivybę, draudė žmones nuo įvairių tuščių bylinėjimosi ir taisymsi po teismus ir t. t.

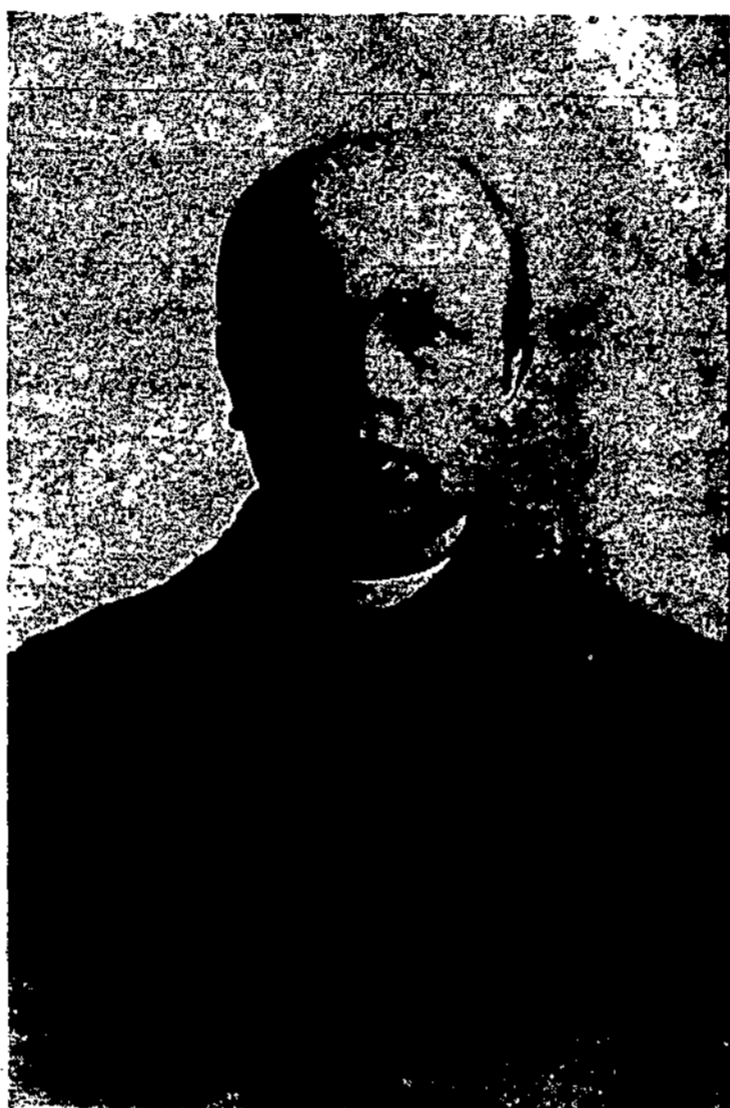
Matydamas, kad caro smaugiamoj Lietuvoj neris sau plačios dirvos veikti tautos labui, 1893. m. išvyko į Ameriką. Čia, pirmučiausia, apsigyveno lietuvių Shenandoah, Pa. kolonijoje, paskum Plymouth. Tuojaus po to aplankė beveik visas vakarines Amerikos lietuvių kolonijas ir daugely vietų įkūrė SLA (Susivienijimo Lietuvių Amerikoje) kuopų. 1894. m. apsistojo Waterbury, Conn., prie lietuvių šv. Juozapo parapijos bažnyčios, kur ir liko klebonu. Čia klebonaudamas tuojaus atskyrė lietuvius nuo airių.

Kun. Žebrius daug dirbo tautiškoj dirvoj. Jis ragino lietuvius imtis pramonės ir prekybos. Negalėdamas taip greit įsteigti jo norimo lietuvių kooperatyvo, prikalbina jis šv. Kazimiero draugiją užsiimti prekyba ir pramone. Po ilgam jo raginimui sakytą draugija paklauso ir atidarė krau-

tuves. Bet ir čia kun. Žebriui yra nemaža darbo. Lietuviai, įpratę pas svetimus pirkti, ne taip greit prikalbami savus palaikyti. Tik po ilgam kun. Žebrio trūsiui pasiseka lietuvius pakreipti į gerąją pusę ir lietuvių pramonė ir prekyba pradeda kilti. Taip pat ragino lietuvius pirkti nuosavius namus, ūkius ir t. t. Kadangi iš pradžių lietuviai nedrįso vykdyti kun. Žebrio pasiūlymų, tai pastarajam tekdavo ir darbo praktika paremti savo žodžius, kaip tai prisidėti prie namų, ūkių pirkimo ir tt. Šį darė ne biznierišku apskaičiavimu, bet tikslu lietuviams kelią parodyti.

Kun. Žebrius, pamatęs, kad vienos bažnyčios jam nepakanka lietuvių tautiškai sąmonei ugdyti, leido savaitinį laikraštį „Rytas“, kurį pats ir redagavo. Prieš tai dar kai kurį laiką redagavo „Bostono Lietuvišką Laikraštį“.

Kad kun. Žebriui tikrai rūpėjo lietuvių tautos vienybė ir gerovė (tarp daugybės jo patriotiškų darbų) rodo dar ir štai kas. Kada Susivienijimo Lietuvių Amerikoje organizacija pradėjo skilti į dalis, kun. Žebrius, smerkiamas kitų savo bendradarbių kunigų, griežtai priešinosi skaldymui. Nors kiti kunigai, palikę SLA eiles, sukūrė naują Susivienijimo Lietuvių Rymo — Katalikų Amerikoje organizaciją, bet kun. Žebrius ir toliau, iki mirties, pasiliko tautiškame Susivienijime. Kitiems kunigams smerkiant senąją organizaciją ir ją vadinant bedievių, kun. Žebrius pasisiūlo sakyti organizacijai dvasišku kapelionu būti. Čia kun. Žebrius nemažai pasidarbavo tos organizacijos rimtam darbui. Kada iš laisvamanių pusės prasidėjo puolimų Rymo Katalikų bažnyčios ir šis pasireiškė pačioj organizacijoj, kun. Žebrius griežtai pasipriešino, kad nei spaudoj, nei vie-

A. a. kun. Juozas Žebrius.

suose posėdžiuose nebūtų vartojami nešvarios pramonės prieš tikybą, kas ir buvo gyvenime įvykdyta. 1898. m. kun. Žebrius persikėlė į naują, jo paties sukurtą, New Britain'o lietuvių parapiją, kur ir gyveno iki mirties.

— Kas šovinių čia kaime turi? Neturim kuo gintis. Sakyk greičiau! — uždusęs prašė Alekna.

— Žinau, čia daug kas turi!

Išlindo iš užpečkės vyrukas, užtraukė ant akių kepurę, nuvedė į kitą grįdį, kur girdėjosi išsigandusių vaikų riksmas. Pirkioj rado moteris su vaikais ant grindų sugulusius.

Kur šeimnininkas? Greit sakyk!

Tvarte, gyvulius žiūri, kad nenušautų. Oi Džieve Džiebulėli...

Bėgo į tvartą. Šeimnininkas visas išbalęs, poteriavo.

— Turi gi šovinių, duok jiems!

Turiu klėtyj, bet kaip prieiti, kad šaudo.

— Nebijokit, greičiau tik vesk... kur tie šoviniai?

Po kiek laiko bėgo visi trys, šovinių pusmaišiu nešini.

— Lenkai dar žiauriau šaudė kalvą ir drąsiai artinosi. Tačiau, tur būt, jie pastebėjo, kad šovinių į apkasus neša, nes bėgančius iš visų pusių apipylė kulkomis. Suklupo į koją sužeistas, maišą nešinas. Remeika. Maišą pagriebė. Pachiūs, tačiau kiek pabėgęs ir tas pargriuvo. Tuome leit. Alekna stvėrė maišą į

glėbį ir pasilenkęs toliau bėgo prie apkasų. Netoli apkasų, sunkiai sužeistas į krūtinę, paskutinis griuvo ant maišo.

— Tekite šovinius, laikykitės, klausykite būrininko, jis išves jus naktį... — dar kažką norėjo pasakyti, bet neištarė, ir išsitiesęs amžinai nurimo.

Maišą įsitempė į apkasus ėmė vėl šaudyti. Nedidelis būrelis gynėsi visą dieną. Vakare, saulei besileidžiant, toli už juoduojančio pušyno pasigirdo atėjusių į pagalbą šaudymas; jie sumušė lenkus ir išgelbėjo apsuptą būrį.

J. Bartkus.

Linksma išvaizda.

Į fotografiją užėina raitininkas naujokas ir prašo, kad jį „nutrauktų“ ant popieros.

— Gerai, — sako fotografas, — sėskis ant šios kėdės ir padaryk žvalią, linksmą išvaizdą.

Naujokas atsisėdo, ir mauna batą nuo kojos.

Ką tamsta darai? — klausia nustebęs fotografas, — ar tamstą basą nufotografuoti?

— Ne! — atsako naujokas, — negaliu padaryti geros išvaizdos, nes naujas batą koją spaudžia.

Kun. Žebrius taip pat uoliai rūpinosi lietuvių švietimu. Ne tik ragino lietuvius mokyti savo vaikus lietuviškai, bet ir pats rūpinosi steigti lietuvių mokyklas.

Bet žiauri žmogžudžių ranka be laiko šį darbą vyrą ištraukė iš gyvųjų tarpo. 1915. m. vasario m. 8. d. jo namuose jį užpuolė žmogžudžiai: lietuviai, Bernardas Montvidas ir Petras Krakas, ir revolverio šūviais ir smaigimu nužudė. Palaidotas airių kapinėse, New Britan'e Conn. Jo laido tuose dalyvavo su viršum 10.000 žmonių. Šis liudyja, kaip velionį gerbė žmonės.

Apie jo žymiausią ir mums, kariams, svarbiausią darbą, t. y. jo parašytą pirmąjį karo statutą lietuvių kalba, čia neminėsiu, nes apie tą jau buvo rašyta 1925. m. „Kario“ 46, 47 ir 48. nr. nr. Plačiau apie kun. Žebrių parašyti ruošiasi kpt. V. Jonuška „Karo Archyvu“. Kas turėtų apie kun. Žebrių šiek tiek žinių, pavyzdžiui, apie jo būdą, darbus, kalbas ir tt., būtų pageidaujama, kad jas prisiųstų „Kardo“ redaktoriui kpt. Jonuška (Kaunas, Nepriklausomybės aikštė).

-St. Butkus.

Pasižymėję karžygiai.

1. pėst. D. L. K. Gedimino pulko:

9-tos kuopos vadas karininkas DUNDULIS POVLAS, kilęs iš Čekonių kaimo, Debeikių valsč., Utenos apsk., 1919. m. liepos mėn. 11. dieną kautynėse su rusais ties Kemionių Čepeliškių kaimais (Zarasų apsk.), sumaniai ir energingai vadovaudamas kuopai išmušė bolševikus iš jų užimtų Kemionių Čepeliškių įtvirtintų pozicijų, asmeniškai narsumo ir patvarumo pavyzdžiu su daug mažesniais jėgomis atmušė bolševikų kontrpuolimą ir išlaikė užimtas pozicijas.

Apdovanotas 1-os rūšies 1-jo laip. Vyties Kryžiumi 354. nr.

Jisai tai pačiai kuopai vadovaudamas 1919. m. rugpjūčio mėn. 25. dieną kautynėse su rusais ties Pagirsių Šunelės kaimais (Zarasų apsk.), nežiūrėdamas smarkios prieš šautuvų ir kulkosvaidžių ugnies, išmušė bolševikus iš Pagirsių-Šunelės pozicijų ir, nors turėdamas daug nuostolių, energingai ir be paliovos persekiojo priešą, neduodamas jam susilaikyti; pirmas užėmė Zarasus.

Apdovanotas 1-os rūš. 2-jo laip. Vyt. Kryžiumi 17. nr. (Isakymas Kariuomenei 1921. m. 150. nr., eilės 7. ir 29. nr. nr.).

3-čios kulk. kuopos vadas karininkas MARCINKEVICIUS STASYS, kilęs iš Seinų miesto, 1919. m. liepos mėn. 12. dieną kautynėse su rusais ties Salakais, nebudamas pavojaus savo gyvybei, su dviem kuopos kareiviais ir vienu sunkiuoju kulkosvaidžiu, po smarkia prieš ugnimi, skubiai išsikišo savo pėstininkų grandinės pirmyn, užėmė kalnelyje poziciją ir, paleidęs smarkią ugnį į puolantį priešą, sulaukė jo puolimą ir davė galimybės saviems užimti patogesnę poziciją ir likviduoti priešą puolimą.

Apdovanotas 1-os rūšies 1-jo laip. Vyties Kryžiumi 382. nr.

Jisai tai pačiai kuopai vadovaudamas 1919. m. rugpjūčio mėn. 25. dieną kautynėse su rusais ties Pagirsių ir Šunelės kaimais (Zarasų apsk.), nesant dėl nuostolių užtektinai kulkosvaidžiui aptarnauti numerių, pats asmeniškai, po smarkia prieš ugnimi, šaudė iš kulkosvaidžio, duodamas narsumo, sumanumo ir patvarumo pavyzdį savo valdiniais.

Apdovanotas 1-os rūš. 2-jo laip. Vyties Kryžiumi 18. nr.

(Isakymas Kariuomenei 1921. m. 150. nr., eilės 8. ir 30. nr. nr.). Kpt. ŠLEPETYS.

Kariuomenės gyvenimas.

A. Panemunės įgula. 5. pėst. D. L. K. Kęstučio pulkas. Š. m. spalio mėn. 17. d. pulko salėje įvyko viso pulko viršilų ir puskarininkių šeimininis vakarėlis — koncertas, vėliau šokiai. Dalyvavo beveik visi pulko viršilos ir puskarininkiai ir jų pačių kviešti svečiai, kaip kariškiai, taip ir civiliai.

19 val. prasidėjo vakarėlis. Po vakarėlio prasidėjo šokiai.

Pertraukų metu buvo daromi ratukai ir dainuojant žaidžiama: „Oi bernuži, bernuži suki ratan mergužę...“, „Mėnesėlis“ ir kiti tautiški žaislai.

Žaislai išėjo labai sklandžiai ir dalyvavusieji bei žiūrėjusieji tik galėjo pasidžiaugti ir pasigėrėti.

Gaila, kad jaunimas, kaip merginos, taip ir vaikai, pamiršo ar drovosi žaisti sakydami, kad tai kaimiški žaislai. Žinoma, tai ne dėl mūsų žaislai fokstrolas ar džimi, kur vien tik stumdymą matyti. Podraug, žaidžiant ir senovės žaislų dainos nepamiršamos, ir nemokantieji turi progos jas išmokyti. Juk mūsų bočiai buvo garsūs dainomis. Argi galim mes pamiršti, paminti ir išžadėti kas tautiška ir lietuviška! Nel tūkstanti kartu ne! Svetimtautis žiūrėdamas tik seilę ryja ir traukdamas pečius dyvijasi kaip tai einant ratu dainuoja, vėliau akimirksniu susidaro poros, ima sukstis, iš vienos figūros į kitą pareina, bėga, sukasi ir nespėjus gerai įsižiūrėti, vėl kaip ėjo ir eina ratu.

Puskarininkiams, kaip savo jaunesnių karių mokytojams ir auklėtiniams, nereiktų pamiršti žaislų. Nelauk iš kito linksmumo ir pakeltos nuotaikos, jei pats būsi nusiminęs, bet pats kelk kitiems nuotaiką, būk linksmas, tik tuomet bus gyvi ir malonūs daromieji pasi- linksmimai.

Kęstutiečiai! neapsileiskim ir nežeminkim kas buvo mūsų bočių mieliausia. Jei pastaruoju metu buvome apmirę iš naujo atgaivinkim kas yra tautiško.

L. L. Stirniukas.

Šančių įgula. Palydžiant Tiekimų Valdybą. Persikeliant V-bai iš Šančių į Kauną, spalio m. 24. d. T. V. raštininkų komandoje buvo suruoštos išleistuvės. Jose maloniai dalyvavo Tiekimų V-bos viršininkas pulk. leit. Grudzinskas, T. V. kanceliarijos viršininkas majoras Kubilius ir r-kų k-dos v-kas vyr. leit. Nagrockis.

Nufotografuota visa r-kų k-da su vadais priešaky; paskum nuėjo pietų. Tiekimų ir kanceliarijos viršininkai pasakė prakalbas, primindami raštininkų darbo atsakomumą; į jų kalbas atsakė r-kų k-dos vadas.

Visi raštininkai sušuko valio „už Vilnių“! pakeltu ūpu atsisveikino ir išsiskirstė. Jų širdyse liko viršininkų gerbimas ir sąžiningas savo pareigų ėjimas.

Putinėlis.

Panevėžio įgula. 4-tas pėst. pulkas. Š. m. spalio mėn. 10. d. mokomos kuopos kareiviai užbaigė mokymo kursą, ir įžengė į mokytojų instruktorių tarpą.

Po pamaldų mokoma kuopa, praėjus iškilmės maršu grįžo į kareivines, kur griežiant pulko orkestrui, iškilingai pietavo. Išleistuvėse dalyvavo pulko vadovybė ir visi mokytojai. Pulko vadas trumpais žodžiais prabilo į išleidžiamuosius, pabrėždamas, kurios turi ši diena jiems reikšmės ir kurių reikalavimų bus jiems statomi tėvynei pašaukus. Kalbėjo ir kuopos vadas.

Po kalbų buvo sušukta garsus „valio!“. Baigiant sudainuota keletas kariškų ir šiaip tautinių dainelių. Vakare išleidžiamiems buvo suruoštas šokių vakaras.

Sarvuoti mokslu dirbkite mūsų tėvynės naudai.

J. G.

Gerb. M. S. Alyta iš Waterbury, Conn. (Amerikoje) vėl prisiuntė per St. Butkų trejetą knygutę, kurių dvi svarbios mūsų karo istorijai: Viena prisiųstų knygutė yra iš mūsų jau minėto š. m. „Kario“ 25 nr. pirmojo karo statuto lietuvių kalba ir antroji — minimo statuto autoriaus biografija, pavadinta „A. A. Kunigas Juozas Žebrius“. Šios knygutės autorius ant viršelio pasirašė J. B., o knygutės tekste — Bažnytinis. Pats autorius ją išleido 1915. m.

Sakytas statutas ir knygutė „Metinis pranešimas Lietuvių Mokslo Draugystės Baltimorėje M. d. (U. S.

of America)“ atiduoti kan. J. Tumui, o statuto autoriaus biografija—Centrinei Kariuomenės Bibliotekai.

Amerikiečiai siuntinėja kareiviams laikraščius. Vyr. pusk. Juozas Pusinas rašo, kad jau trejetas metų, kai jam dovanai siuntinėja Amerikos lietuvių laikraštį „Sandarą“. Iš pradžių jis nežinojo, kas jam sakytą laikraštį užsakė. Vėliau patyrė, kad tą daro pati redakcija.

V. p. Puzinas reiškia „Sandarai“ padėką.

Palydžiant viršilą Vaitaitį. Š. m. spalio mėn. savu noru apleido mūsų eiles technikos p. tech. mok. k. liktinis viršila Vaitaitis.

Jis buvo drausmingas, uolus ir pavyzdingas karys ne tik rikiuotėj, bet ir visuomeniniame gyvenime. Šįmet buvo išrinktas į K. t. y. karių klubą, kurioj jis sąžiningai ėjo savo, kaip v-bos nario, pareigas.

Gailisi k-bo v-ba iš savo eilės jį paleidžiant, gailisi ir kuopos v-das, sąžiningo padėjėjo netekęs.

Už pavyzdingą savo pareigų ėjimą klubo v-ba atminčiai įteikė dovaną, o kuopos vadas — autu į stotį palydėjo.

Gyvenki laisvas, drauguži, kol tave tėvynė vėl į mūsų eiles pašauks. *Klubo v-bos narys.*

Pranešimas. Karininkai, buvusieji Karo Mokyklos auklėtiniai, tarnautojai ir visi, kurie turėtų iš Karo Mokyklos gyvenimo ir steigimo istorinių žinių, atsiminimų ir kitos charakteringos medžiagos, prašomi viską sutvarkyti, surašyti ir ligi 1927. m. sausio 1 dienos atsiųsti komisijos pirmininko vardu: Majorui Talevičiui, Karo Mokykla, A. Panemunė. Medžiaga reikalinga sudarymui Karo Mokyklos steigimo ir gyvenimo istorijos. *Komisija.*

Klaipėdos įgula. *Mokomosios kuopos išleistuvės.*

Spalio mėn. 24. d. buvo išleista mokomoji kuopa. Išleidimo aktas įvyko 10. val. kareivinių kieme. Pulko vadas pasakė atatinamą išleistuvėms praka bą, kurioje jis apibūdino viršininkų santykius su pavaldiniais ir jų tarnybos eigą. Paskum praleido kuopą iškilmingu maršu. Kiekvienas baigęs gavo tam tikrą liudijimą.

Vakare buvo jiems surengta vakarienė, kurioje dalyvavo kuopos karininkai; apsilankė ir pulko vadas.

Po vakarienės buvo šokių vakarėlis. 25 spalio visi išskirstyti į kuopas. *Nkšt.*

Užsieniai.

— **Sovietų derybos su Latvija, Estija ir Suomija** nepuolimo sutarčiai sudaryti neina pirmyn ir vilkinama.

— **Latvijos prekybos laivynas** pastarųjų dviejų mėnesių bėgy žymiai nukentėjo: paskendo visa eilė prekybos laivų. Dabar latviai vėl rūpinasi padidinti savo prekybos laivyną ir šiomis dienomis nupirko iš Anglijos du didelius laivus 3000 ir 3700 tonų talpumo.

— **Švietimas Latvijoje.** Latvijos seimo švietimo komisija nutarė, kad Latvijoje vaikai turi mokytis 10 metų bėgy, nuo 6 metų amžiaus iki 16. Tėvai arba vaikų globėjai, kurie be rimtų priežasčių neleistų vaikų mokytis, bus baudžiami. Sveikintinas reiškinys.

— **Skolininkės jungiasi.** Prancūzų parlamento tarptautinėms skoloms komisijos pirmininkas pabrėžė, kad visoms Amerikos skolininkėms Europos valstybėms reikėtų susijungti karo skolų gražinimo reikalui ir įsteigti vieną banką, kuris atliktų visus sumokėjimus.

— **Belgijos banko pertvarkymas** padarytas Prancūzijos pavyzdžiu. Be Amerikos paskolos, Belgija dar pasiskolino iš daugelio kitų valstybių. Viso apie 100.000.000 dolerių.

— **Lenkija krypsta monarchijos pusėn.** Pastaruoju laiku pastebima, kad Pilsudskis ėmė krypti monarchistų pusėn ir važinėja po monarchistų dvarininkų suvažiavimus, lydimas monarchistų ministerių. Užsienių ir pačių lenkų spauda spėja, kad Pilsudskis manęs dvarininkų pagalba atstatyti Lenkijoje monarchiją.

Krašte neramumas didėja ne tik valstiečių tarpe, bet ir valdininkų ir kariuomenės. Pirmieji bruzda dėl laiku neišmokamų algų, o antrieji nepatenkinti Pilsudskio tvarka. 48. pėst. pulkas, iki šiol buvęs Pilsudskiui ištikimas, dabar nusistatęs prieš jį.

Po visą Volunijaus kraštą klaidžioja ginkluoti ukrainiečių kaimiečių būriai ir puldinėja dvarininkus, valdininkus ir bendrai lenkus. Sudegino daug dvarų, net kai kuriuos dvarininkus nužudo. Kartais užpuola net miestuose.

Lenkų laikraščiai ragina savo vyriausybę uždaryti gudų organizaciją „Hromada“, kuri turinti Guduos didelį pasisekimą, kai kur net ir savo miliciją.

Karo kronika.

— **Dovanojo šarvuotį.** Spalio m. 22. d. latvių autoklubas padovanojo Latvijos autotankų pulkui šarvuotą automobilį „Sargą“, kuris kaštuoja 36.000 latų. Ši dovana yra saryšy su minėto pulko septynerių metų sukaktuvių švente.

Mūsų kaimynai moka gerbti savo kariuomenę.

— **Latvių karo dovana.** Lačplešio ordino taryba nutarė apdovanoti latvių Lačplešio ordino Verdono (Prancūzijoje) miestą už garbingą kovą su vokiečiais 1916. m. Be to, šiuo ordinu apdovanos dar 43 karius, kurių tarpe 2 estų ir 1 lenką karininką. **Lenkams pavogė** iš krašto apsaugos ministerijos slaptus mobilizacijos planus.

— **Šveicarijoje,** Berne, lapkričio m. 3. d. susirinks tam tikra komisija dabartinio šveicarų kariško auklėjimo pertvarkymo reikalui.

Į šią komisiją įeis visų organizacijų, kurios rūpinasi karišku jaunimo lavinimu, atstovai.

— **Prancūzai susirūpino italais.** Italai stiprina savo sieną su Prancūzija. Ši siena yra stipriausia Europoje, nes ji eina per Alpių kalnus. Bet aviacijai tobulėjant ir aukščiausi kalnai nustoja savo reikšmės. Tuo būdu italai prie sakytos sienos stato karo kelius, tvirtoves, aviacijos stotis ir tt.

Del šio italų žygio prancūzai susirūpino ir taip pat pradeda stiprinti sieną savo pusėj.

— **Neleis pašiepti kariuomenės.** Italijos vidaus reikalų ministeris išleido griežtą įstatymą, draudžianti vaidinti dramas, operas, komedijas ir tt., kur karininko arba kareivio uniformoje vaidila vaidintų juokdario vaidmenį, nors ir nekalčiausio humoristinio pobūdžio.

Tuo norima apsaugoti kariuomenės garbę.

— **Nuodingoms dujoms karą skelbia.** Amerikos Jungtinių Valstybių vyriausybė ir prezidentas pasižadėjo remti Ženevos sutartį prieš nuodingų dujų vartojimą. Bet prieš minėtą sutartį griežtai protestuoja Amerikos legionas. Jis sako, kad dujos vartoti karo metu nėra priešinga žmoniškumui.

Ivairybės.

Dideli miestai. Jau ir senovės laikuose būta didelių miestų, bet gyventojų skaičius nebūdavo didesnis už 1 milijoną žmonių. Didžiausias senovės laikų miestas buvo Roma, kuriame p. Kr. g. amž. gyveno apie 900.000 žm. Graikijos sostinė Atėnai IV. p. Kr. g. amžiuje buvo

laikomas per didelį miestą, bet jame buvo vos 150.000 gyventojų. Viduramžiuose įsikūrė daug miestų, bet tai būta tik didesni žmonių susibūrimai. Ir tik XIX. amž., elektros ir garų amžiuje, tikrai išdygo dideli miestai.

Miestai dalomi į tris grupes: pajūrių, paupių ir žemyno miestai. Daugiausia didelių miestų turime pajūriuose. Miestų su daugiau kaip 1 mil. gyventojų visame pasauly yra 21, jų: Europoj 9, Azijoj 7, Amerikoj 5, Afrikoj ir Australijoj miestų su 1 mil. gyventojų nėra.

Miestų nuo 500.000 iki 1 mil. gyventojų visame pasauly yra 49, jų: Europoj 22, Azijoj 11, Amerikoj 13, Afrikoj 1 (Kairas) ir Australijoj 2.

Miestų nuo 200.000 iki 500.000 gyventojų visame pasauly yra 121; jų tik Europoj yra 56.

Bendrai didelių miestų, su daugiau kaip 200.000 gyventojų, visame pasauly yra 191, jų: pajūriuose 96, papūse 48 ir žemyne 47.

Europa turi iš viso 87 didelius miestus, Azija 43, Amerika 48, Afrika 9 ir Australija 4. Tuose 191 miestuose gyvena apie 106 milijonų žmonių.

Skaičių miestų su daugiau kaip 200.000 priskaitomas ir mūsų senasis Vilnius.

Štai tau nusiginklavimosi išdavos. Lėktuvų Rusijoj yra 1455, Prancūzijoj — 1242, Italijoj — 1156, Anglijoj — 636, Japonijoj — 580. Kur gi čia tasai rusų taiklumas, apie kurį jie visose kryžkelėse rėkia ir dumia kitiems akis.

Pieno maistingumas. Vienas litras pieno turi tiek maistingumo, kiek: 9 vištos kiaušiniai, 1½ kilogramo obuolių, 2½ kilogramų žyduolių kopūstų, 60 gramų jautienos mėsos, 40 gramų kiaulienos mėsos, 20 gramų ryžių arba makaronų. Pienas, kaip maistingiausias ir pigus maisto produktas, yra kuo plačiausiai naudojamas. Bene daugiausia pieno sunaudoja vaikams ir ligoniams.

Tai šeimynėlė! Amerikoje rasta viena šeimyna iš 20 asmenų. Tą šeimyną sudaro: tėvas motina ir 18 vaikų nuo 4 iki 24 metų amžiaus.

Kiek yra milijonierių Amerikoje. Vėliausiomis statistikos žiniomis, Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra iš viso 11.000 milijonierių ir tikrai vienas miliardierius, būtent Henrikas Fordas.

Kova su moterų madomis. Naujorke vieno universiteto studentės pradėjo sekti ne tik vyrų išvaizdą, bet net ir jų papročius, tad studentai susitarė, nežiūrėdami amerikiečių papročio, auginti barzdą ir ūsus. Tuo būdu jie reiškia savo protestą prieš kirptus moterų plaukus — bubikopją.

Tačiau studentės vis dar nenusileidžia.

Mūsų skaitytojų balsai.

Apsileidimas ar blogas išauklėjimas. Čia aš kalbėsiu apie karinį mandagumą, kurio matomu ženklu, sulig Vidaus tarnybos statutu, yra pasisveikinimas.

Neteko matyti, kad nors vienas, išskyrus aviacijos kareivius, Kaune stovinčių kariuomenės dalių kareivis, sveikintusi su vyresniaisiais žemesnio laipsnio, t. y. su viršilomis ir puskarininkiais, o juk einant Vidaus tarnybos statuto 14. ir 16. §. karių mandagumas ir jiems pridera. Užklaustas kareivis, kodėl nepildo statutais nurodytų reikalavimų, dažniausiai atsako, kad kareiviai turi sveikinti tik karininkus.

Toks kareivis nežino, kad jis nepildydamas Statute reikalavimų, verčia vyresnį ir net lygų sau geriau išsilavinusį manyti, kad jis yra apsileidęs kareivis.

Be to, yra dar ir tokių kareivių, kurie aiškina, kad jų viršininkai: skyrininkai, būrininkai ir viršilos jiems to neaiškino ir patys sveikintis su jais nereikalauja. Jeigu iš tiesų tai būtų teisybė, tai labai apgailėtinas dalykas, kad patys puskarininkiai, kurie yra artimiausi kareivio auklėtojai, nežinotų statutais nustatytos tvarkos.

Stebėtinas dalykas, kad tokių kareivių yra ne vienas, antras, bet dauguma, o ypač kaip jau minėjau Kauno įguloj. Nenuostabu būtų, jei kiekvienai kariuomenės daliai būtų išleisti kitoki statutai, bet kadangi statutai visai kariuomenei yra vienodi, tai kodėl jie nevienodai pildomi? Gal statutų mokovai, randa kai kuriuos paragrafus nereikalingus?, (bet, rodos, tokių taisyklių, einant kuriomis būtų atmainyti statuto paragrafai, negirdėti).

Mano nuomone puskarininkiams reikėtų tinkamiau auklėti kareivius, o neklaidinti juos nes, jie prie jų arčiausiai randasi, kareiviams reikėtų daugiau rūpintis kareiviams išsiauklėti.

Viršila Gruzdas.

Netvarka korespondenciją išdavinėjant. Pašauktas į kariuomenę kiekvienas jaučiasi atskirtas nuo namiškių, giminių, pažįstamų, mylimos mergelės ir t. t.

Nors ne į Kaukazą, Sibirą, ar į kitą Rusijos gilumą išvežtas, kaip būdavo pirmiau, bet, visgi negali taip dažnai pasimatyti, pasišnekėti su minėtais žmonėmis.

Pasikalbėjimas pigiausias ir prieinamiausias — laiškais. Jo pagalba per keletą dienų susižinoma su namiškiais.

Dar labiau svarbūs laišakai iš Amerikos. Su jais susižinoti, mintimis pasidalyti, ne taip greit galima, kaip su arčiau gyvenančiais žmonėmis. Jų laišakai dar ir tuo svarbūs ir laukiami didesniu nekantrumu, nes ten kartais randama vienas, kitas doleris.

Bet jie ne visados laiku gaunami.

Žuvimo priežastis — netvarka, priimant iš pašto įstaigų ir įteikiant asmeniui, kuriam siunčiama.

Nuėjęs į paštą pasiuntinys, ar kas nors kitas paima visą korespondenciją ir parnešęs paskleidžia raštinėje ant stalo. Kiekvienas ieško sau laiško ar laikraščio. Bedarant tokį kratinį, daug laiškų patenka ne į tas rankas, į kurias turėtų patekti, nes yra tokių žmonių, kurie žingėdaujami draugo ar pažįstamo laiškais. Daugiausia žingėdumo sukelia laišakai iš Amerikos. Iš ten, neapdraustą laišką, ne visuomet pasiseka gauti.

Todėl laiškų išdavinėjimo ir priiminėjimo iš pašto netvarką, reikėtų kuo greičiausiai pašalinti ir išdavinėti vien per kuopos dežurą.

J. M-as.

Redakcijos atsakymai.

Atsarginiui. Malkos duodamos tik neturtingoms kareivių šeimoms, bet ne patiems kareiviams, į atsargą išėjus.

Savanoriui J. A. J. Apie nužudymus v. l. Rimavičiaus, lt. Bausio ir k. v. Chmieliausko žymiai sutrumpinę ir pertaisę įdėsime. Kiti raštai netilps.

P. Ribikauskui. „Žodis broliams, jaunuoliams“ parašytas ne laikraštiška, bet atsisaukimų forma. Nedėsime. Prašome mus neužmiršti. Rašyti Tamsta gali.

Kpt. Žg. Gurevičiui. Tamstos „Vargas su aplinkraščiais“ perduotas „Kardui“.

Klausiančiam. Dabar sunku vietą gauti. Norint pastoti tarnybą, reikia įteikti atitinkamos įstaigos viršininkui prašymas. Tamstai, norint gauti prie geležinkelių, bene būtų tinkamiausia kreiptis į Geležinkelių Valdybos Važiuočių Tarnybos viršininką Kaune, Kanto g-vė.

Saulėžodžiui. „Rūpinkimės sveikata“ nedėsime. Laukiama ir daugiau.

L. P. šiui. „Būkime taupūs“ netinka. Apie tai jau kiti rašė. Prašome ir toliau mūsų nepamiršti.